

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta filozofická
Katedra germanistiky a slavistiky

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek oponenta)

Práci předložil(a) student(ka): Hana Písaříková

Název práce: Sprachliche Reflexion der Flüchtlingsproblematik in der deutschen Presse – Untersuchung des Wortschatzes zum Thema aufgrund der Analyse deutschsprachiger Presse

Oponoval: Dr. phil. Boris Blahak, M. A.

1. CÍL PRÁCE (uved'te, do jaké míry byl naplněn): Cílem práce bylo dle její autorky „die Einflüsse der außersprachlichen Realität auf den Wortschatz in ausgewählten Texten zu zeigen, [...] inwieweit sich die gesellschaftlich-politische Situation v. a. in Deutschland im Wortschatz der publizistischen Texte widerspiegelt.“ (str. 1). Tento cíl byl – s některými výhradami – zhruba splněn.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.): Autorka práci smysluplně člení do čtyř úseků: prvním je úvod, v němž představuje cíle své práce a korpus a seznamuje čtenáře s výstavbou práce; v navazující teoretické části (kap. 2) jsou představeny charakteristické znaky publicistického stylu a typické druhy textů, které k němu náležejí, kromě toho je nastíněn vývoj migrace do Německa až po „uprchlickou krizi“ let 2015/16. V následující praktické části (kap. 3) autorka vybírá – po krátkém popisu zkoumaných tištěných periodik *Die Zeit* (zástupce německých tiskovin) und *Die Presse* (zástupce rakouských médií) – příklady jazykových zvláštností z pojmového pole migrace, které byly nalezeny ve zkoumaném období v analyzovaném korpusu. Závěr práce tvoří shrnutí (kap. 4).

Práce, z tohoto úhlu pohledu dobře vymezená, vykazuje však některé metodické slabiny, které lze zaznamenat již ve výběru korpusu: V úvodu je tento korpus vymezen počtem 30 článků, v seznamu literatury jich je ale uvedeno jen dvacet. Pokud se jevy, které jsou později v práci analyzovány, v oněch deseti neuvedených článcích vůbec nevyskytovaly, byly by výsledky uvedené v závěru práce jen stěží reprezentativní pro daná tištěná média v rámci publicistického stylu. Při vyhodnocení korpusu je dále nápadné, že podle jednoho určitého hlediska byl často prozkoumán jen jeden dílčí korpus (*Die Zeit* nebo *Die Presse*), druhý nikoliv (týká se např. zkoumání metafor, metonymií a personifikací, které byly zkoumány jen v *Die Presse*; Komposita se slovem Flüchtling jako slovem určujícím byla oproti tomu zkoumána pouze v novinách *Die Zeit*). V takovém případě je pak těžké učinit závěry, které by se vztahovaly k celému korpusu. Kromě toho by bývalo bylo velmi žádoucí provést kvantifikaci dosažených údajů (mj. pomocí grafů či statistik); ta ale provedena nebyla.

Rovněž plánovaná analýza „[a]usgewählte[r] Besonderheiten im Wortschatz zum Thema Flüchtlingsproblematik“ (str. 17) vykazuje určité nesrovnalosti: U tří ze sedmi uvedených „neologismů“ (*Selfie*, *budgetieren*, *Billigjob*) se jedná o slova, která jsou již delší dobu zakotvena v německé slovní zásobě a jsou již uvedena i v Dudenu,¹ proto lze jen stěží hovořit o slovech nově vytvořených. U slov citově zbarvených (str. 19 ad.) chybí jazykovědné upřesnění pojmů „citovost“ a „jazyk“², což vede k tomu, že se výběr zde uvedeného materiálu, obsahujícího navíc pouze tři slova (*schwammig*, *Kassasturz*, *zu kurz kommen*), jeví jako samoúčelný a subjektivní. Metafora a metonymie nejsou v práci od sebe jasně odlišeny; jediný případ personifikace není ve skutečnosti personifikací, protože v příkladové větě „Dort wird, zunehmend entkoppelt von den seriösen Medien, mit böstiger Lust herumgepöbelt“ (str. 24) není slovo *Medium* podmětem.

V závěru práce autorka uvádí: „Die Migration der zwei vergangenen Jahre [...] beeinflusst auch die Sprache der deutschsprachigen Medien, die direkt in der BRD über die Situation berichten, bzw. im deutschsprachigen Nachbarland Österreich auf die Situation reagieren“ (str. 27). Jakým způsobem toto ovlivňování probíhá, není ale vysvětleno ani v příslušné dílčí kapitole, ani v závěru práce. Kvantifikace zkoumaného materiálu (srovnání stavu dříve – dnes; srovnání článků k uprchlické krizi s články k jiným tématům) provedena není; prezentace zkoumaných jevů má spíše podobu výčtu izolovaných (zčásti i nepřesných) příkladů, který nemá vzhledem k údajně třiceti analyzovaným článkům (str. 1) příliš vysokou výpovědní hodnotu - pokud se některá slova a slovní spojení

¹ Srovnej URL <<http://www.duden.de/rechtschreibung/Selfie>>, <<http://www.duden.de/rechtschreibung/budgetieren>> und <<http://www.duden.de/rechtschreibung/Billigjob>> [Stav: 1.10.2017].

² Srovnej např. Jahr, Silke (2000): *Emotionen und Emotionsstrukturen in Sachtexten. Ein interdisziplinärer Ansatz zur qualitativen und quantitativen Beschreibung der Emotionalität von Texten* (= Studia Linguistica Germanica 59). Berlin/New York: de Gruyter.

vyskytovala v korpusu opakovaně, není to blíže zmíněno. Dále autorka dochází k závěru, že v analyzovaných novinách nebyly použity žádné rozdílné jazykové prostředky (viz str. 27) - k takovému závěru ale s ohledem na analýzu některých jazykových jevů omezenou pouze na jedno z obou zkoumaných periodik (viz výše) není dost dobře možné dojít.

Závěr, že je „für die dem Flüchtlingsthema gewidmeten Artikel ein besonderer (oft auch emotional gefärbter) Wortschatz charakteristisch“ (str. 27), je rovněž sporný, protože zde opět nebylo provedeno srovnání s tím, jak zkoumaná média referují o jiných tématech.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.): Členění kapitol je logické a pro čtenáře přehledné. Užití jazykové prostředky jsou gramaticky i terminologicky přiměřené a dostačují požadavkům kladeným na vědecké práce. Příležitostně se v práci sice objevují hovorové obraty (např. „zu den heißesten Themen des Tages“, str. 16), nevhodně volené výrazy jako „die menschlichen Stämme“ (*Volksgruppen*), prohřešky proti syntaxi (z. B. „Die stärkste Welle von Immigranten kam nach Deutschland aber erst nach dem Ende des 2. Weltkrieges“, str. 9) nebo proti správnému používání členů v němčině (rozlišování členu určitého, neurčitého a nulového), celkové porozumění textu a závěrům v něm provedeným není ale těmito jevy nijak poznamenáno.

Určité výhrady k formální stránce lze ale vznést u následujících bodů:

- citáty delší než tři řádky (např. str. 3, 6-7, 7) nebyly typograficky odsazeny od souvislého textu;
- v poznámkovém aparátu (zčásti nezformátovaném) jsou údaje o zdrojích oproti obvyklé konvenci v citování vědeckých prací uváděny i při opakovaném uvedení zdroje v plné délce (místo ve zkrácené formě);
- při udávání zdrojů je patrná nejednotnost v různých oblastech: (opomenuté) čárky a háčky, (chybějící) mezery, zkracování křestních jmen autorů/vypisování jejich celých křestních jmen, (opomenuté) údaje o vydavatelství, různé pořadí místa, vydavatelství a roku vydání, (nadbytečné) udávání příslušného ISBN, opomenutý údaj o stránkovém rozsahu u článků, které jsou součástí nadřazeného zdroje.

Celkově se přesto dá formální stránka práce ještě hodnotit jako uspokojivá.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.): V přehledně členěné práci psané jazykem, který dokáže oslovit čtenáře, a věnované aktuálnímu tématu lze vysledovat některé ambice, se kterými autorka práci psala, jakož i důkladnou práci s materiálem. Výběr zdrojů, způsob metodického zpracování a vyhodnocení výsledků však viditelně snižují preciznost a výpovědní hodnotu výsledků.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

(1) V posledním odstavci práce uvádíte vlastní úvahy k jazykovému zpracování tematiky migrace v německém bulvárním tisku. Srovnání seriózního a bulvárního tisku by zřejmě i bývalo přineslo výmluvnější výsledky. Jaké rozdíly v jazyce těchto druhů médií lze očekávat? Autorce doporučuji během přípravy této otázky k obhajobě pracovat se staršími vydáními deníku *Bild* z daného časového období.

(2) Lze podobné tendence, jaké jste zaznamenala ve Vaší práci, vysledovat i v českém tisku? Do jaké míry pronikla „uprchlická krize“ z let 2015/2016 do českých médií a jak zde byla prezentována?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě): dobře (3–)

Datum: 9. října 2017

Podpis: